

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus LXXXIII. De delectatione copulæ sub conditione habita, deque
jactantia peccati commissi, & turpibus verbis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

sensu, vel culpâ utriusque factum est, tunc rectè censent Sanch. l. c. n. 10. Palao l. c. cum aliis, servandum esse jus commune Codicis latum in leg. nec filium, Cod. de patria potestate: Ubi Statuitur, filios minores triennio apud ma-

trem, majores verò apud patrem ejusdem expensis alendos esse, nisi Judex aliud fuerit arbitratus, juxta leg. unic. Cod. de divortio facto, quod nulla alia lege mutatum reperitur.

C A S U S LXXXIII.

De delectatione copula sub conditione habita, deque jactantia peccati commissi, & turpibus verbis.

Jactantius homo vitæ dissolutæ, morumque pessimorum, cum à pluribus annis non fuisset confessus, hoc anno, adveniente tempore Paschali Pachomium Confessarium adit, eique inter alia confitetur, non solum se sæpius delectasse de copula cogitata cum Flora, si esset sua Uxor, sed etiam coram aliis sæpè verbis turpibus se jactasse de copula cum eadem Flora, & pluribus aliis habita. Unde Pachomius de his dubitans

QUÆR. I. An delectatio Jactantii de copula cum Flora cogitata sub tali conditione peccatum sit mortale?

QUÆR. II. An Jactantius ita se laudando, & jactando graviter deliquerit?

QUÆR. III. An, & quando verba turpia proferre, vel audire sit in solutis peccatum mortale, aut libros turpes, & obscænos legere?

484 **A**n te 1. Q. Resolutionem notandum est duplicem esse delectationem, unam appetitûs rationalis, qui est voluntas, & dicitur gaudium, estque simplex voluntatis motus, & complacentia quædam, ut notat S. Th. 1. 2. q. 31. a. 4. Alteram

teram appetitûs sensitivi, qui delectatio propriè dicitur, potestque esse venerea, cum sentitur circa partes genitales cum commotione spirituum generationi seruiens; vel purè sensibilis, quæ oritur ex applicatione sensûs ad objectum aliquod sine ulla ejusmodi commotione partium, & spirituum, ut est delectatio ex visu picturæ, odoratu floris, auditu Musicæ, gustu rei dulcis &c. quæ licet ex se non sit peccaminosa, potest tamen saltem remotè esse apta ad causandam ejusmodi commotionem, ac veneream delectationem, & tunc etiam carnalis dicitur.

Illud autem est etiam discrimen inter delectationem voluntatis, & appetitûs sensitivi, quod delectatio voluntatis possit esse de objecto conditionali; non autem delectatio appetitûs sensitivi; quia delectatio consurgit ex presentia boni convenientis, aut secundum se possessi, aut saltem secundum cognitionem, & apprehensionem, ut notat S. Th. l. c. q. 32. a. 3. intellectus autem, ex cujus cognitione voluntas movetur, potest apprehendere, & proponere voluntati objectum conditione vestitum & à malitia præcisum, atque ideò voluntatis delectatio potest esse de eodem objecto sub eadem conditione, & præcisione apprehenso. Econtra phantasia, ex cujus apprehensione movetur appetitus sensitivus, & eam sequitur, nullam conditio-

R. P. Leonardelli Soc. Jesu.

nem potest apponere, cum non cognoscat conditionatè, ut rectè notat & probat Sanch. l. 1. cap. 2. n. 33. sed proponit objectum absolutè, neque potest præcindere rationem malitiæ à tali objecto; atque ideò delectatio sensitiva, in quam consentiret voluntas, tenderet in tale objectum absolutè secundum se sumptum, conditione destitutum, & à malitia non præcisum, quod est illicitum.

Notandum 2. alias esse conditiones, quæ auferunt rationem peccati, seu omnem malitiam objecti, ut si quis dicat: vellem huic mulieri debitum reddere, si esset mea uxor, aut si peccatum non esset; vel vellem interficere latrones, si Judex essem &c. Aliæ, quæ malitiam ab objecto non tollunt integrè, ut si dicas: vindictam sumerem, fornicarer, aut aliud malum facerem, si infernus non esset, vel si non essem Sacerdos &c. ubi sine dubio peccares, quia esse, vel non esse infernum; esse, vel non esse Sacerdotem, non tollit malitiam vindictæ, fornicationis, & aliorum peccatorum; tolleret tamen aliquam circumstantiam, ut notant Sanch. l. c. & Palao cum aliis, ut si quis diceret, si non essem Sacerdos, fornicarer, esset simplex fornicatio, seu constitueret peccatum solùm contra temperantiam, non contra votum. Nunquam tamen est peccatum velle relinquere peccatum ob timorem inferni &c. ob quem-

X x x

cunque

cunq̄ue enim finem peccatum relinquitur, peccatum non est. His pramissis, ac notatis.

485 R. 1. Delectatio præcisè voluntatis de objecto sub conditione auferente omnem ejus malitiam, non est peccatum mortale, seclusò periculò consensûs in aliquid illicitum, uti docent Cajetan. *V. delectatio*, Navar. *cap. 16. Vasq. D. 114. c. 2. & D. 116. Valentia q. 4. p. 3. Sanch. l. 1. c. 2. n. 34. Tanner. D. 4. q. 8. dub. 7. Graffis l. 2. c. 77. n. 8.* ubi hanc affert rationem; quia, inquit, dispositio conditionalis nihil ponit in esse, donec impleatur conditio, *leg. obligationum de act. & obl. C. si pro re &c.* Ratio ulterior est, quia delectari de objecto etiam illicito sub ratione quadam non illicita per se non est peccatum, ut probant citt. DD. talis autem est delectatio voluntatis, quia objectum formale, & adæquatum consensûs est licitum, siquidem voluntas in objectum fertur sub ea conditione, sub qua ab intellectu ipsi proponitur; ab intellectu autem objectum proponitur voluntati conditione vestitum, & à malitia præcisum: ergo.

Dixi seclusò periculò consensûs in aliquid illicitum, quod tamen periculum rarò aberit; cum enim voluntas se delectat in hoc objecto, v. g. haberem copulam, si essem in matrimonio, ex delectatione illa rationali simul orietur delectatio in parte sensitiva, quæ uti supra dictum est, fertur in copulam absolutè, & commovebit spiritus genitales, magisque trahet in consensum: Unde cautè hîc procedendum erit.

486 R. 2. Delectatio appetitûs sensitivi propriè dicta, seu venerea de objecto re ipsa graviter prohibito, esto apprehendatur sub conditione, quæ si subesset, peccati mortalis malitiam tolleret, peccatum est mortale, uti cum citatis docent alii communiter cum, & apud Tannerum l. c. Rationem varii variè assignant, alii ex Cajetano probant ex eo, quòd, cum ea conditio nondum sit in re, sed sola cogitatione apprehendatur, delectatio re vera in rem tali conditione destitutam fertur, atque ita in rem, qua ratione est illicita, & mortalis, quia conditionalis nil ponit in esse; delectatio verò absolutè Statim ponitur non expectata conditione; hæc tamen ratio non approbatur à Vasque. l. c. Unde

487 Alii meliùs ex S. Thom probant ex eo, quòd delectatio talis sit, quale est ejus objectum; hîc autem delectatio versatur circa objectum carni delectabile, veluti præsens, & conditione destitutum: ergo cum de præsentis objectum sub ea conditione non sit licitum operanti, sed mortaliter illi-

illicitum, necesse est, etiam ipsam delectationem esse mortaliter illicitam. min. prob. inde, quia actus appetitus sensitivi semper fertur in copulam presentem, ut presentem cum presenti commotione spirituum genitalium, & ad illam ordinatur, estque quedam ipsius inchoatio; siquidem imaginativa, ex cujus apprehensione movetur appetitus sensitivus, non potest proponere objectum sub conditione, sed absolute proponit, ut dictum est supra; atque adeo ipse appetitus sensitivus, qui non sequitur intellectum, sed phantasiam, ex cujus apprehensione movetur, fertur in idem objectum conditione destitutum, & in actum presentem, atque ut talem apprehensum: Unde patet eam delectationem sensitivam non esse de objecto licito, ut aliqui volunt; quia ea delectatio, cum presenti commotione non respicit copulam tanquam futuram sub ea conditione, seu tempore matrimonii, sed tanquam presentem, quae tunc est illicita. Ex quibus colligitur, si tali sensitiva delectatione Jactantius se se delectavit, eum graviter deliquisse.

488 Ad 2. Q. Jactare se, & laudare de peccato veniali per se peccatum veniale est, & de mortali mortale. Nec refert, sitne peccatum verum, vel falsum, de quo te jactas, quia jactantia eadem esse potest, sive peccatum verum

sit, sive falsum. Ita passim DD. cum S. Thom. 2. 2. q. 132. 4. & 3. Et ratio est, quia jactantia & est complacentia in peccato, & ex illo laudem quaerit, continetque peccati approbationem. Illud tamen discrimen est inter jactantiam de peccato verè commisso, & jactantiam falsam de non admissio, quod in priori casu persæpè duplex peccatum lethale inveniatur, alterum jactantiae de lethali; alterum gaudii, & complacentiae de illo admissio: non item in casu posteriori, nisi etiam gaudium, & complacentia accedant, seu nisi se quis delectet in eo cognito, quasi tunc verè admissio; si tamen etiam in priori casu absit gaudium, & complacentia, solum unicum elationis, & jactantiae lethale erit. Quod si in peccato narrato non tibi complaceas, neque ratione illius laudem quaeras, sed solum te jactes de ingenio, dexteritate, arte, virilitate in committendo absque approbatione; & affectu ipsius operis, non erit peccatum mortale, ut tenent Sanch. l. 1. cap. 3. n. 4. Less. l. 2. de just. cap. 47. dub. 6. Palao tr. 2. D. 2. pun. 11. Bonac. & alii, saltem pro casu, quo audientes intelligant, te neque complacere in peccato, nec laudari velle de illo, sed solum de modo, qui in committendo adfuit; nam si id non intelligant, peccabis inanis gloriae peccato, ut notat Palao l. c. siquidem opere

re saltem externo exultas in rebus pessimis. Et ita præsumendum est contingere, quoties tuus animus in contrarium manifestè non declaratur; tumitur enim præsumptio ex communiter contingentibus, ex *l. nam ad ea, ff. de legib.*

Quòd si tu alium laudes de peccato commisso, vel exprobres, quòd non commiserit, peccabis utique pro gravitate peccati, de quo laudas, vel exprobras, tum quia excitas alium, ut de peccato gaudeat, vel pœniteat non commisisse, exciteturque ad committendum; tum quia significas, laudem, & honorem ex malefactoris esse quærendum, idque procuras, ut notant Navar. *cap. 23. n. 13.* Cajetan. *V. jactantia*, Palao, Sanch. n. 6. & seqq. ubi simul advertit, aliquando oriri obligationem restitutionis, si alius ex tua jactantia, laude, & exprobratione motus fuit ad damnum aliis inferendum. Peccabis item & quidem graviter, si alius te laudet de peccato, & tu laudem acceptes, tibi que, eò quòd lauderis, complaceas, & congaudeas, quia est jactantia de peccato mortali, ut notat *citt. Navar.* Quòd si tamen laus displiceat, & solum præpudore, aut alio respectu taceas, à peccato mortali te excusant Sanch. & Palao, saltem si displicentiam, quam habes in cor-

de, exterius manifestes, & nisi in talibus circumstantiis sis constitutus, ut tacendo adstantibus scandalum præberes, quòd sæpè contingit, aut facillè contingere potest, tam si te ipsum jactes, & laudes, quàm si laudes alios de peccato commisso. Si autem loquamur de donis naturalibus, nempe ingenio, nobilitate, fortitudine &c. imò & de virtutibus, aut etiam rebus sacris jactantia, & vana gloria de his non excedit peccatum veniale, v. g. ob vanam gloriam Sacramenta administrare, Missam legere &c. ut tenent communiter DD. quia etsi debitus ordo pervertatur, ea tamen perversio non est tanti momenti, nec adeò gravis injuria rebus sacris inferitur, ut pœna æterna digna esse censeatur. In aliis verò donis naturalibus res, quæ appetitur de se bona est, scilicet honor, & gloria humana; modus autem appetendi, cum ponatur non esse conjunctus cum damno tertii, non censetur esse gravis culpa, neque inordinatio gravis: imò in virtutibus poterit aliquando esse absque peccato, si tamen eiusmodi recta æstimatio non propter se, & propter humanam laudem solum appetatur, sed ut Deo ratione illius melius obsequaris, vel alios ad virtutem stimules, juxta illud *Eccles. 41. n. 15. Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebis tibi, quam mille thesauri.* Hæc

Hæc tamen limitanda sunt, nisi talis laus & jactantia in damnum tertii cederet; nam si te falsò magnum, & peritum v.g. medicum aut advocatum iactes, unde aliis grave damnum consurgat, peccatum erit mortale, & obligatus eris damnum resarcire, cuius per iniuriam causa extitisti.

489 Ad 3. Q. Prima sententia cum Caietano 2. 2. q. 148. a. 6. & q. 168. a. 3. dub. 1. affirmat, dicere, vel audire verba turpia peccatum esse in solutis solùm veniale, si nihil aliud intendatur præter delectationem ex ipsis consurgentem.

Secunda arguit absolutè peccati mortalis delectationem de locutione turpium captatam, quamvis nil aliud intendatur. Ita Gerson 2. p. in reg. moral. C. de luxur. alphab. 24. Graff 1. p. decis. l. 2. cap. 77. n. 11. Angel. V. luxuria. Tabien, & alii.

Tertia, eaque tenenda, distinguit, & siquidem turpia proferrantur ex quadam levitate, non gratiâ delectationis veneræ captandæ, sed ex quadam curiositate, vel vano solatio. docet per se tantùm esse peccatum veniale, cum D. Anton. 2. p. 1. 5. c. 1. §. 8. Navar. cap. 16. n. 12. & c. 14. n. 42. Sanch. l. 9. D. 46. n. 34. Fill. tom. 30. c. 10. q. 3. aliisque, quia tunc non apparet ali-

qua gravis inordinatio, nec finis intentus, ex cujus malitia desumenda est culpa, excedit limites culpæ venialis.

Dixi per se; nam per accidens poterit esse mortale ratione scandalii astantium, ut cum audientes sunt valdè spiritu debiles, & verba turpia valdè lasciva, utpote quæ ratione sua vehementer fovent venerem, & ad illam excitant.

Si verò turpia dicantur ob notabilem rei turpis delectationem cogitata, quæ delectatio cogitatione excitatur, & verbis illis fovetur, affirmat peccatum esse lethale; quia illa delectatio consurgens ex re turpi apprehensa, est mortalis: ergo à fortiori illam verbis fovere, ac promovere. Idem affirmat de turpibus gestibus, turpiumpue auditione, cum intenditur delectatio consurgens ex rebus ipsis turpibus cogitatis, quæ auditione illa, aut gestibus fovetur; secus esse duntaxat culpam venialem. Unde

Interitur 1. Componentes, aut repræsentantes comedias, quæ res valdè turpes, & ad venerem excitantes continent; mortaliter peccare, quia sunt multis causa ruinæ, uti notant. eitt. D. cum moraliter certum sit, multos inde ad peccatum incitandos. Quin imò & Magistratum, qui permittit ex-

hiberi ejusmodi turpes Comœdias, peccare mortaliter docet *Hurt.* præfertim si, ut ait *Bald.* iuctoritatem illis præstent, vel foveant; Spectatio tamen Comœdiarum turpium, cantiones inhonestæ, litteræ, & dona amatoria, si tantùm fiant ex curiositate, vel vano solatio, non esse mortalia docent *Sanch. Fill. La Croix,* aliique; secùs tamen si fiant vel animo inhonesto, sive venereo, vel cum periculo ruinæ spiritualis sui, vel aliorum.

Infertur 2. Idem dicendum esse de pingentibus turpia, & turpiter

expressa, incitantia ad libidinem; quia & isti sunt ruina proximi.

Infertur 3. Legentes libros turpes, & tractantes de obscœnis amoribus ob solam vanam curiositatem, aut vanum solatium, peccare duntaxat venialiter, ut cum alijs tradit *Sanch. l. c.* mortaliter verò delinquere, si intendatur delectatio venerea consurgens ex ipsis rebus turpibus, & lascivis apprehensis.

CASUS LXXXIV.

De delectatione copulæ tempore matrimonii habitæ, vel habendæ, & resistentia pravorum naturæ motuum.

PImperlinus mortua uxore relictus viduus sæpè morosè delectatur de copula habitæ tempore matrimonii, vel etiam de futura conjugali, insurgentibus non nunquam pravis naturæ motibus, quorum delectationem non reprimit, sed negativè se habens eam permittit citra consensum.

QUÆR. I. An licita sit viduis delectatio de copula tempore matrimonii habitæ?

QUÆR. II. An sponsis de futuro liceat delectatio captata ex futuræ copulæ conjugalis cogitatione?

QUÆR.